

Nr 4.

Allmänna beredningsutskottets utlåtande över motion angående åtgärder för begränsande av skadeverkningarna av pyrotekniska leksaker m. m.

I en inom andra kammaren väckt motion, II:21, har herrar *Gustafsson* i Borås och *Swedberg* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en utredning om vilka åtgärder som kan vidtagas i syfte att begränsa skadeverkningarna av barns användande av pyrotekniska och explosiva leksaker.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från kommerskollegium och skolöverstyrelsen.

Kommerskollegium anför bl. a.:

Handhavandet av s. k. explosiva leksaker och andra pyrotekniska varor regleras i kungl. förordningen om explosiva varor (SFS 1949:341) och kommerskollegii kungörelse om tilläggsbestämmelser till nämnda förordning (kommerskollegii författningssamling 1949:8 ser. A, med ändring bl. a. 1951:9). I förordningen stadgas, att endast sådana explosiva varor som blivit godkända av kommerskollegium må innehas inom riket och att explosiva varor må innehas allenast av den som erhållit tillstånd därtill. Kollegium, som äger att besluta om undantag från sistnämnda föreskrift, har emellertid fastställt att en rad pyrotekniska varor må utan tillstånd innehas av person, som uppnått viss ålder, och i vissa fall till begränsad kvantitet. Sålunda må exempelvis vissa pyrotekniska varor, såsom raketer, knallskott m. m., utan tillstånd förvärvas av den som fyllt 18 år, och för vissa s. k. explosiva leksaker är åldersgränsen nedsatt till 15 år. Personer under 15 år äger alltså ej inneha explosiv vara, och de varor personer över 15 resp. 18 år äger förvärva utan tillstånd är sådana, som ansetts relativt ofarliga och lämpliga till nöjesbruk.

Under de senaste åren har en rad olyckor eller grovt ofog med explosiva leksaker påtalats. I många fall gäller det olyckor med hemmagjorda varor, men även olyckor, eller i alla händelser ofog, med godkända varor förekommer. Barn under 15 år tycks ha lätt att komma över dessa varor. Det ankommer närmast på handlande, föräldrar och polis att söka förebygga detta, men även åtgärder från kollegii sida kan vara påkallade.

Bland de åtgärder, som kan vidtas för att minska möjligheterna för barn under 15 år att köpa explosiva varor, kan nämnas skärpta krav på firmornas kontroll av köparens ålder, införandet av en begränsning av

de slag av affärer, som äger försälja sådana varor, samt höjandet av åldersgränsen för inköp av vissa varor. Vidare kan vissa varor göras helt oåtkomliga för köpare genom att de avföres från listan över godkända varor och alltså ej längre får tillverkas eller införas i landet.

Emellertid torde möjligheterna att hindra ungdom att komma över pyrotekniska varor vara begränsade. Vid ett totalförbud för vissa slag av varorna torde köparnas intresse snart rikta sig mot andra liknande varor, och samtidigt torde hemmatillverkningen komma att öka. De flesta olyckorna har, såvitt nu kan bedömas, vållats av dessa hemmatillverkade varor.

Kollegium är emellertid av den uppfattningen att man ändå bör överväga, om ej tillgången till pyrotekniska varor borde kunna minskas. Kollegium håller sedan någon tid på att omarbета sin ovannämnda kunngörelse, varvid dessa frågor kommer att bli föremål för noggranna överväganden.

Till kommerskollegii yttrande finnes fogat ett av collegium den 17 december 1953 avgivet utlåtande över besvär, som anförts över länsstyrelsens i Gävleborgs län beslut att återkalla samtliga inom länet gällande tillstånd att idka handel med explosiva leksaker. Kollegium införskaffade viss utredning från länsstyrelserna och framhåller i utlåtandet bl. a., att de hemmagjorda pjäserna torde förorsaka de svåraste skadorna. Kollegium uttalar vidare, att man mot varandra måste väga tillverkares och handlandes fordran att få utan onödigt störande inskränkning bedriva sina näringsfång och behovet av förbud ur säkerhets- och ordningssynpunkt.

Skolöverstyrelsen anför:

Överstyrelsen finner det synnerligen angeläget, att effektiva åtgärder i syfte att begränsa skadeverkningarna av barns användande av pyrotekniska och explosiva leksaker vidtages. En sakkunnig upplysning bland föräldrar och barn är en lämplig väg att nedbringa antalet olyckor, som förorsakas av dylika leksaker. Under våren 1953 startade försäkringsbolagens upplysningstjänst efter samråd med skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen en kampanj mot olyckshändelser bland barnen. I det propagandamaterial, som genom överstyrelsens försorg distribuerades till vissa klasser i folkskolan, realskolan och flickskolan, ingick även en liten tidning "Blinken", vilken hittills utkommit med två nummer i en upplaga av 250 000 exemplar per nummer. I kampanjen ingår därjämte artiklar i pressen, föredrag och utställningar. I detta upplysningsarbete har även riskerna med pyrotekniska leksaker behandlats. Överstyrelsen har under hand inhämtat, att förslag föreligger om att inrätta en perma-

nent kommitté för upplysning i syfte att minska antalet barnolycksfall. Överstyrelsen förklarar sig intet ha att erinra mot utredning.

Utskottet. Det torde få anses obestridligt, att vissa olägenheter visat sig följa av att pyrotekniska leksaker nu är relativt lättåtkomliga för minderåriga. Man bör härvid beakta ej blott riskerna för att barn som sysslar med dylika leksaker kan skadas utan även att exempelvis äldre personer kan drabbas av chockskador o. d.

Flertalet olyckor har emellertid enligt kommerskollegii mening förorsakats av hemmagjorda varor. Utskottet delar kollegii uppfattning att ett totalförbud mot innehav av vissa pyrotekniska artiklar kunde medföra ökad benägenhet för tillverkning i hemmen av sådana varor.

Rätten att inneha pyrotekniska varor regleras i sista hand genom av kommerskollegium i särskild kungörelse utfärdade tilläggsbestämmelser till förordningen om explosiva varor. Inom kollegium är man f. n. sysselsatt med en omarbetning av denna kungörelse. Enligt vad ämbetsverket förklarat kommer vid denna omarbetning, som beräknas snart vara slutförd, frågan, huruvida tillgången till pyrotekniska varor bör minskas, att noggrant övervägas.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att motionen II:21 icke må till någon riksdagens åtgärd
föranleda.

Stockholm den 17 februari 1954.

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 3.